

Kuntien koulukuljetukset ja yhteistyötarpeet

Itä-Suomen liikennejärjestelmäpäivät 2018
Liikenneasiantuntija Johanna Vilkuna
1.11.2018 Joensuu

Kunnat ja henkilökuljetustehtävät

Kuntien tehtävät henkilökuljetuksissa

- Perusopetuksen **koululaiskuljetukset:** perusopetuslaki
- Vammaisten liikkumiseen liittyvät tehtävät: **VpL**, vammaispalvelulaki
- Sosiaalihuoltolain (**ShL**) ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain kuljetussäädöksiä tehtävät
- Avoin **joukkoliikenne** ei ole lakisääteiden tehtävä.
- Lähes kaikki kunnat ovat kuitenkin jollakin tapaa osallistuneet joukkoliikenteen järjestämiseen ja tukemiseen.
- Isot kaupungit panostavat joukkoliikenteeseen merkittävästi.

Maakunta- ja sote-uudistus

Kunnat

- Vastaavat perusopetuksesta ja siten myös koulukuljetuksista.
- Kunnalliset joukko-liikenneviranomaiset säilyvät.
- Ns. peruskunnat voivat hankkia joukko-liikennettä.

Maakunta

- Sote-kuljetukset ja Ely:jen joukko-liikennetehtävät.
- Joukkoliikenteen ja liikkumispalvelujen järjestäminen ja kehittäminen, vapaaehtoinen tehtävä.

Koulukuljetus, perusopetuslaki 32 §

- Koulukuljetukset ovat koulun toimintaa, joiden valvontavastuu on opetuksen järjestäjällä.
- Opetuksen järjestäjä on velvollinen järjestämään oppilaan maksuttoman koulukuljetuksen tai avustamaan oppilaan kuljettamista tai saattamista, jos
 - » oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi tai
 - » koulumatka muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, vaaralliseksi tai rasittavaksi, kun otetaan huomioon oppilaan ikä tai muut olosuhteet.
- Oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää
 - » enintään kaksi ja puoli tuntia.
 - » Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään kolme tuntia.

Koulukuljetukset

- Useimmilla **kunnilla kuljetussääntö**, jossa tarkemmin kuljetusten järjestämisestä kuin laissa.
- Kuljetusreitteihin ja aikatauluihin vaikuttavat muutokset
 - » oppilaiden kuljetustarpeissa
 - » lukujärjestyksissä: kurssimuotoinen opetus, lukukaudet, valinnaisaineet yms.
- Koululaiset tekevät muitakin matkoja koulupäivän aikana
 - » retket, uimahallikäynnit, lääkärintarkastukset yms.

Kuntaliiton henkilökuljetuskyselyn alustavia tuloksia Itä-Suomen kuntien osalta

Henkilökuljetuskyselyn kunnille ja kuntayhtymille

- Kuntaliiton kysely kunnille ja kuntayhtymille touko-kesäkuussa 2018 (raportointivaiheessa)
 - » Haluttiin kuva tilanteesta ennen liikennepalvelulain voimaantuloa
- Päähuomio lakisääteisissä kuljetuksissa
 - » **VpL, ShL, koulukuljetukset**
- Seuraavassa **Itä-Suomen kuntien** (34 vastausta) tuloksia painottaen koulukuljetusten näkökulmaa.

Näkemykset markkinatilanteesta

- Onko alueellanne toimivat markkinat taksien kilpailuttamiseen?
 - » Kyllä 70 %
 - » Ei 30 %
- Onko alueellanne toimivat markkinat joukkoliikenteen kilpailuttamiseen?
 - » Kyllä 70 %
 - » Ei 30 %

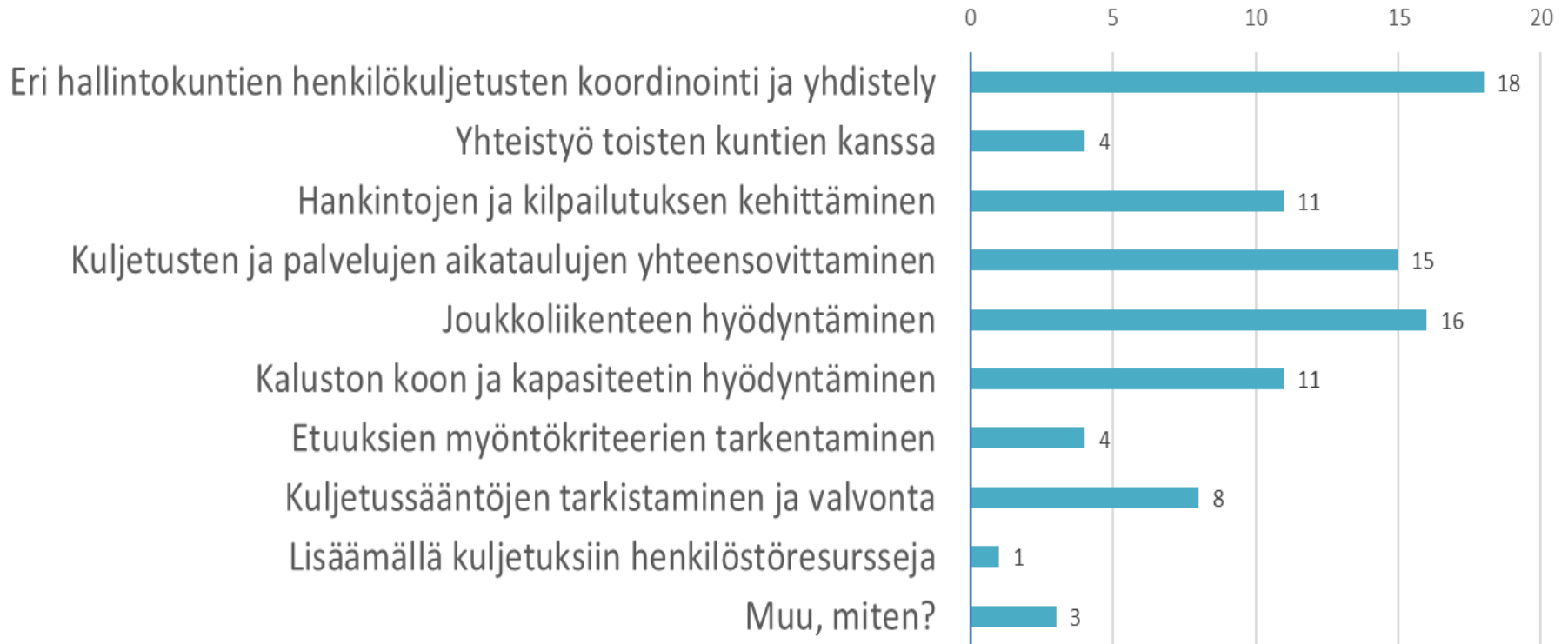
Kommentteja markkinatilanteesta **taksien** osalta (huom. tilanne ennen 1.7.2018)

- *Alueella on riittävä määrä liikennöitsijöitä, jotta kilpailu on aitoa.*
- *Koulukuljetusten kilpailutukseen on saatu riittävästi tarjouksia.*
- *Alalle on jo nyt tullut uusia yrittäjiä, jotka lisänneet kilpailua.*
- *Markkinoiden toimivuus riippuu hankinnan kohteesta.*
- *Koululaiskuljetusten kilpailutuksessa tarjoajia vain yksi.*
- *Taksiautoilijat eivät ole kiinnostuneita säännöllisistä koulukuljetuksista vaan erityisesti Kelan kuljetuksista.*
- *Pulaa sopivan kaluston tarjoamisesta.*

Kommentteja markkinatilanteesta **joukkoliikenteen** osalta

- *Tarjouksia on tullut ja kilpailua on ollut.*
- *Kunnan sisäinen joukkoliikenne yhdistetty koululaiskuljetuksiin. Tämä mahdollistaa kattavan joukkoliikenteen.*
- *ELY kilpailuttaa joukkoliikenteen.*
- *Kunnan palveluliikenne on kilpailutettu onnistuneesti v. 2017.*
- *Tarjouksia jätetään liian vähän eivätkä kustannukset alene kilpailutuksessa.*
- *Liian vähän tarjoajia.*
- *Joukkoliikennettä ei ole.*

Miten henkilökuljetusten kustannustehokkuutta on pyritty parantamaan kunnassanne? (3 tärkeintä)

Varautuminen liikennepalvelulain voimaantuloon

- Noin puolet vastaajista kertoi, että kunta on varautunut lain voimaantuloon.
 - » Sopimukset kunnossa, kilpailutukset hoidettu, kriteerit kalustolle ja kuljettajille tarkistettu
- Koulukuljetukset on jo aikaisemmin yleisesti kilpailutettu
 - » 10 % osittain kilpailutettu, muut kokonaan

Näkemyksiä **liikennepalvelulain myönteisistä** vaikutuksista

- *Toivottavasti lisää tarjoajia.*
- *Joustavuutta, lisää toimijoita -> enemmän kilpailua.*
- *Uudenlaista yrittäjyyttä, taksipalvelujen kehittäminen.*
- *Taksikiintiöt ovat rajoittaneet lupia, ongelma poistuu.*
- *Erilaisten kuljetusten yhdisteleminen reittitietojen avauduttua.*
- *Ehkä vielä paremmin toimivan kilpailutuksen, mikäli osaamme tehdä hankinta-asiakirjat hyvin.*
- *Säästöjä toivotaan.*
- *Eos tässä vaiheessa.*

Näkemyksiä **liikennepalvelulain** tuomista **riskeistä ja haasteista**

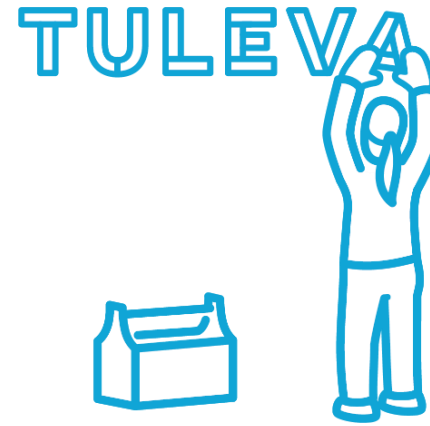
- *Taksipalveluiden saatavuus voi vähentyä -> hintojen nousu -> palvelun heikkeneminen.*
- *Taksien saatavuus, palvelun laatu, sopiva kalusto, hinta?*
- *Kaupungin reuna-alueelta on vaikea jatkossa saada kyytiä mihinkään.*
- *Palvelun laadun varmistaminen lakisääteisissä kuljetuksissa voi olla haasteellista ja teettää enemmän työtä.*

Millaisia **mahdollisuuksia** maakuntaudistus tuo kuntanne henkilökuljetusten järjestämiseen?

- *Mahdollisuuden yhdistellä erilaisia matkoja.*
- *Reittien yhdistäminen eri kuntien välillä.*
- *Toivoisin uusia mahdollisuuksia kuntakeskusten väliseen joukkoliikenteeseen.*
- *En osaa vastata, koska ei ole vielä selvillä kuinka kuljetukset on tarkoitus järjestää.*
- *Jos maakunta toimii markkinoiden kehittäjänä, niin uusia liikennepalvelumalleja voi syntyäkin.*

Millaisia **haasteita tai riskejä** maakuntaudistus tuo kuntanne henkilökuljetusten järjestämiseen?

- *Epävarmuus maakuntaudistuksen lopullisesta vaikutuksesta kuljetusten järjestämiseen.*
- *Eriytyvätkö markkinat?*
- *Hallinnon rakenteiden, eriytyvien vastuiden ja lainsäädännön vaikutus yhteistyömahdollisuuksiin.*
- *Pystytäänkö pitämään julkista liikennettä yllä kaikilla reuna-alueilla?*
- *Huomioidaanko kuntien välisessä joukko-liikenteessä koulu-kuljetusten tarpeet?*

Koulukuljetukset ja yhteistyötarpeet

Joukkoliikenne ja sitä täydentävät palvelut

- Esteetön ja toimiva joukkoliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen silloin, kun joukkoliikennettä on tarjolla.
- Toimiva yhteistyö ja palvelujen yhteensopivuus kaupunkijoukkoliikenteen kanssa.
- ELY:t ja kunnat ovat tehneet hankintayhteistyötä - maakunta ja kunnat jatkossa?
 - » Esim. koululaisia ja työmatkalaisia palvelevat vuorot.
- Kuntien sosiaalitoimi ja ELY:tkin osallistuneet palveluliikenteen rahoitukseen – palveluliikenteen toteutus jatkossa?

Ohuiden matkustajavirtojen alueet

- Tärkeää yhdistellä erilaisia liikkumistarpeita ja näin vahvistaa kuljetuspalvelujen asiakasvirtoja.
- Keskeisiä asioita
 - » Palvelujen saatavuus
 - » Palvelujen laatu, ml. tarpeisiin sopiva kalusto
 - » Kustannusten hallinta
- Avoimuus uusille toimintamalleille ja palveluntarjoajille.
- Lakisääteisten kuljetusten avaaminen kaikille.

Maakuntien ja kuntien yhteistyö

- Uudenlaisia yhteistyötarpeita ja – mahdollisuuksia
 - » Palvelulinjat, asiointilinjat, kimppakyytilinjat
 - » Kuntakeskusten välinen joukkoliikenne
 - » Liikkumispalveluiden uudet toimintamallit
 - » Yhteistyö koulukuljetuksissa
 - » Yhteishankinnat ja hankintamenettelyjen kehittäminen
 - » Henkilökuljetusten kokonaisuus ja sen kehittäminen

Lopuksi

- Eteenpäin selkeillä vastuilla ja vapaaehtoisella yhteistyöllä.
- Yhteistyössä win-win -ratkaisujen hakeminen ja kokeileminen.
- Yhteinen intressi: erilaisiin tarpeisiin sopivien liikkumispalveluiden saatavuuden varmistaminen ja edistäminen.
- Kuljetuksissa kaikille avoimen joukkoliikenteen hyödyntäminen perusta.

Koulutustilaisuuksia (FCG):

Henkilökuljetuspäivät 12.-13.2.2019, Tampere

Ks. <https://koulutus.fcg.fi/>

Kiitos!

Liikenneasiantuntija
Johanna.Vilkuna@kuntaliitto.fi
Twitter @JohannaVilkuna,
@Kuntaliitto